

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολὴ γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ὁ τάλας, δεδουκῶς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Τὸ «Π.Σ.Ε.»: ἡ ὁρατὴ ἐκδήλωσις τῆς *Unae Sanctae*; *

Ἡ Πατερικὴ Στάσις καὶ Μαρτυρία
τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς

1. **ΚΑΤΑ** τὸ ἔτος 1971, ὁ τότε πατριάρχης Σερβίας Γερμανός, ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς Προέδρους τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν», συνυπέγραψε τὸ ἐξῆς «Μήνυμα» τοῦ Οἰκουμενικοῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Γενεύης:

«Καὶ ἡ θιαία Πνοὴ τῆς ἀνανεώσεως θὰ πνεύσῃ εἰς τὸ μέγα πεδῖον τῆς Ἐκκλησίας καθὼς καὶ εἰς ἐκάστην τῶν κοινοτήτων αὐτῆς· διότι αὐταὶ δὲν εἶναι ἀπλαῖ διοικητικαὶ ἐνότητες, ἀλλ' ἀποτελοῦν πᾶσαι μέρος τῆς μιᾶς μεγάλης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας»¹.

Εἶναι σαφὴς ἡ διατυπωμένη ἐκκλησιολογικὴ αἵρεσις, ἡ γνωστὴ ὡς *Θεωρία τῶν Κλάδων (Branch Theory)*: ἡ μία καὶ μεγάλη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὶς ἐπὶ μέρους χριστιανικὲς κοινότητες.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας εἰσῆλθε στὸ «Π.Σ.Ε.» τὸ 1965² ἀπὸ τότε ποὺ ὁ πατριάρχης Γερμανός ἄρχισε νὰ μετέχῃ ἐνεργῶς στὴν *Οἰκουμενικὴ Κίνησι*, μάλιστα μετὰ τὴν ἀνωτέρω δήλωσί του, ὁ ἀείμνηστος Δογματολόγος π. Ἰουστίνος Πόποβιτς ἔπαυσε νὰ τὸν θεωρῇ Ὁρθόδοξο

Ἄρχιερέα καὶ διέκοψε τὸ κανονικὸ μνημόσυνό του, ὡς καὶ κάθε ἐκκλησιαστικὴ σχέσι μαζί του¹.

Ἄλλωστε, εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ, ὅτι ὁ πατριάρχης δὲν παρέστη στὴν κηδεΐα τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς († 25.3.1979)...³.

* * *

ΤΟ ΚΥΡΟΣ καὶ ἡ αὐθεντία τοῦ π. Ἰουστίνου, τῆς συγχρόνου αὐτῆς ρωμαλέας Πατερικῆς Μορφῆς, ἔχει ἀναγνωρισθῆ:

*«Ξεπέρασε τὰ ὅρια τῆς Σερβίας καὶ ἀπλώθηκε στὸν κόσμον ὁλόκληρο σὰν καθολικὸς Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, εὐρισκόμενος συνεχῶς στὸν σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου του καὶ φέρων τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ»⁴.
«ὁ π. Ἰουστίνος δὲν ὠμίλησε ὡς ἓνα ἄτομο, ἀλλὰ ὡς στόμα τῆς Ἐκκλησίας· ἐξέφρασε τὴν συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας, τὴν πίστι τῆς Ἐκκλησίας»· «τὸ κήρυγμα τοῦ π. Ἰουστίνου εἶναι συνέχεια τοῦ κηρύγματος τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μάλιστα τοῦ τελευταίου μεγάλου Πατρὸς ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ»^{5, 6}.*

2. ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ σκόπιμο, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῆς τῆς ἀναφορᾶς στὴν Πατερικὴ Στάσι καὶ Μαρτυρία τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς, ἀλλὰ καὶ προσφάτων γεγονότων, νὰ ἀσχοληθοῦμε ἐν συντομίᾳ καὶ πάλι μὲ τὴν φύσι καὶ τὸ ἔργο τοῦ «Π.Σ.Ε.».

Γνωστὸς *Οἰκουμενιστῆς* θέτει ἐρωτηματικῶς τὴν κρατοῦσα προβληματολογία μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Γενεύης:

«Τὸ ΠΣΕ εἶναι ἄρα γε τὸ ὄργανο μὲ τὸ ὁποῖο οἱ χριστιανικὲς Ἐκκλησίαι ἐκφράζουν τὴν ἐνότητά τους ἐν Θεῷ ἢ εἶναι τὸ ὄργανο ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖο οἱ διηρημέναι Ἐκκλησίαι προσπαθοῦν νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, τῶν δομῶν καὶ τῆς μαρτυρίας τους»⁷.

Ένα μέρος τῶν μελῶν τοῦ «Π.Σ.Ε.» βλέπει τὸ Συμβούλιο ὡς ὁρατὴ ἐκδήλωσι τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας (*Unae Sanctae*), ἐνῶ ἕνα ἄλλο μέρος θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἀπλοῦν ὄργανον βοηθητικὸ γιὰ τὴν ἐπίτευξι τῆς ἐνότητος:

«Οἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἔλαβαν μέρος ἤδη στὸ ξεκίνημα τοῦ Συμβουλίου, γιατί πίστευαν ἀκράδαντα, ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς ἀπλοῦ ὄργάνου...»⁷.

Πρωτίστως, θὰ πρέπει νὰ τονισθῆ ἰσχυρῶς τὸ ἀναληθές τῆς ἀπόψεως, ὅτι «στὸ ξεκίνημα τοῦ Συμβουλίου» «ἔλαβαν μέρος» «οἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι».

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι στὴν πρώτη καὶ ἰδρυτικὴ Γενικὴ Συνέλευσι τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὸ Ἄμστερδαμ τῆς Ὀλλανδίας (22.8-4.9.1948) δὲν ὑπῆρξε πανορθόδοξος συμμετοχή: «ἀντιπροσώπους ἀπέστειλαν μόνον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος»⁸.

Καὶ ὄχι μόνον δὲν ἀντιπροσωπεύθη πλήρως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλ' ἀκριβῶς ἕνα μῆνα ἐνωρίτερον εἶχε ἐκφρασθῆ ἔντονος ἀντίδρασις σχεδὸν πανορθόδοξου χαρακτῆρος: δέκα Ἀρχηγοὶ καὶ Ἀντιπρόσωποι τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Γεωργίας, Βουλγαρίας, Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Ἀλβανίας, στὸ Συνέδριον τῆς Μόσχας (8-18.7.1948), ἀρνήθησαν νὰ συμμετάσχουν στὴν *Οἰκουμενικὴ Κίνησι*, διότι τὸ «Π.Σ.Ε.» ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτῶν, ὅτι τείνει στὴν δημιουργία μιᾶς «*Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας*»⁹.

Ἡ ἀποψις αὐτὴ ἀπεδείχθη ἀναντιρρήτως ὡς ἀληθῆς στὴν μετέπειτα πορεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Γενεύης.

3. **ΤΟ «Π.Σ.Ε.»** δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ ἐνεργῆ σαφῶς ὡς *ὑπερεκκλησία* καὶ τοῦτο ἄλλωστε ἦταν ἀνέκαθεν,

μαζί με πολλά άλλα, ή πηγή ποικίλων άνησυχιών για την πολύπτυχη κρίσι του Συμβουλίου.

Περίπου πρό είκοσαετίας, ένας βετεράνος Οίκουμενιστής συνώψιζε ώς έξής την όρθόδοξη κριτική για τó «Π.Σ.Ε.»:

«Άλλ' αί τοιαῦται άκρότητες και άποκλίσεις και οι νεωτερισμοί και ή πόλωσις και ή έκκοσμίκευσις του Παγκοσμίου Συμβουλίου τών Έκκλησιών, ώς και ή τάσις προς παράκαμψιν του θεολογικού διαλόγου τής άληθείας έν αύτῶ, διαθέτουσι τήν Όρθόδοξον Έκκλησίαν είς κριτικήν έναντι αύτου στάσιν. Ούτως, ίκανοί Όρθόδοξοι κρίνουσιν, ότι όφείλει ή Όρθόδοξος Έκκλησία νά άναθεωρήση τήν άπόφασιν αύτης περι συμμετοχής της είς τó Παγκόσμιον Συμβούλιον τών Έκκλησιών, άν δέν ύπερικήση τουτο τήν παρούσαν κρίσιν αύτου και τόν έπαπειλούντα κίνδυνον τής έκκοσμικεύσεως και του όριζονταλισμού και άν δέν έπανέλθη τουτο είς τόν άρχικόν, τόν καθαρῶς έκκλησιαστικόν, προορισμόν του. Έτεροι πάλιν ύποστηρίζουν τήν αύτην γνώμην και άπό τής θεολογικής έπόψεως, ότι τó Συμβούλιον τουτο, ώς διεμορφώθη και ένεργεί έκκλησιαστικῶς, χωρίς νά είναι Έκκλησία, συνιστᾶ μέγα και δύσλυτον έκκλησιολογικόν πρόβλημα, τó όποϊον θά άναγκασθῆ ένδεχομένως νά άντιμετωπίση ή Όρθόδοξος Έκκλησία»¹⁰.

Η βαθυτάτη αύτη κρίσις του «Π.Σ.Ε.», όσον άφορᾶ τήν έκκλησιολογική του ταυτότητα και τούς προσανατολισμούς του, ή όποία είχε έπισημανθῆ άκόμη και πρό τής γενέσεώς του, δέν έχει βεβαίως ύπερπηδηθῆ και τó άπασχολεί ζωηρῶς, όταν ληφθοῦν ύπ' όψιν και δύο πρόσφατες συσκέψεις στὴν Γενεύη.

Η πρώτη (Ιούνιος 1995), άσχολήθηκε έκτενῶς με τó θέμα «Κοινή κατανόηση και θεώρηση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών» και είχε ώς σκοπό τήν

«συνολική έπανεκτίμηση τῆς οἰκουμενικῆς στρατεύσεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἄρση ὠρισμένων ἀβεβαιοτήτων τῶν σχέσεών τους πρὸς τὸ Π.Σ.Ε.»¹¹.

Ἡ δεύτερη (Σεπτέμβριος 1995), ἀσχολήθηκε μὲ τὸ κείμενο τῆς Γενικῆς Γραμματείας ποῦ ἀφοροῦσε στὴν **«ἔννοια τοῦ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ ΠΣΕ»** καὶ τελικῶς ἀπεφασίσθη νὰ συνεχισθῆ ἡ μελέτη **«περὶ τοῦ μελλοντικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ ΠΣΕ»¹².**

Εἶναι λοιπὸν λίαν ὀρθὴ ἡ ἐπισήμανσις, ὅτι

«αὐτὴ ἡ ἀνυπαρξία οὐσιαστικῆς (ἐκκλησιολογικῆς) ταυτότητας δημιουργεῖ ἀπεριόριστα περιθώρια σύγχυσης, διχογνωμιῶν καὶ αὐθαιρεσίας σὲ κάθε περίπτωσι ἀπόφασις ποῦ κρίνει τὸν προσανατολισμὸ καὶ τοὺς βασικοὺς στόχους τοῦ Π.Σ.Ε.»¹³.

4. ΜΗΠΩΣ ὅμως οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντι-οικουμενισταὶ ὑπερβάλλουν, ὑποστηρίζοντες ὅτι τὸ «Π.Σ.Ε.» διακατέχεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἀπὸ τὸ *ὑπερ-εκκλησιαστικὸ σύνδρομο* καὶ τὴν τάσι νὰ ἐμφανίζεται ὡς ἓνα εἶδος *ὑπερτάτης αὐθεντίας supra Ecclesiam*;

Ἄναφερομε, ἐκτὸς τοῦ προαναφερθέντος *«Μηνύματος»* τοῦ ἔτους 1971, τὶς ἐξῆς τρεῖς ἐνδεικτικὲς μαρτυρίες.

α. Κατὰ τὸ ἔτος 1991, ὁ τότε Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ «Π.Σ.Ε.» εἶχε δηλώσει τὰ ἐξῆς:

«Πιστεύομεν, ὅτι τὸ ΠΣΕ ἔχει μίαν ἀποστολὴν νὰ ἐναγκαλίζεται ὅλας τὰς ἐκκλησίας, μέλη καὶ μὴ. Ὅλα τὰ προγράμματά μας εἶναι σχεδιασμένα δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ὄχι μόνον δι' ἐκείνους ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν μελῶν μας»¹⁴ !...

β. Κατὰ τὸ ἔτος 1993, τὸ ὀκταμελὲς Προεδρεῖο τοῦ «Π.Σ.Ε.», στὸ *«Μήνυμά»* του τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ ὁποῖο ἀπευθύνεται στὶς ἐκκλησίες-μέλη του καὶ τὸ ὁποῖο ὑπογράφει καὶ ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παρθένιος († 1996), ἐγράφοντο μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς:

«Δυνάμεθα ἡμεῖς, ὡς ἡ Ἐκκλησία, νὰ διαδηλώσωμεν τὴν ἀλληλεγγύην μας πρὸς τὰς γυναῖκας...»¹⁵ !...

Υ. Κατὰ τὸ ἔτος 1994, καὶ πάλι στὸ «Μήνυμα» τῆς Πεντηκοστῆς ἐγράφοντο τὰ ἴδια καὶ χειρότερα, προσυπογραφόμενα μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατριάρχου:

«Ὁ κόσμος μας ἔγινε πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ τότε ποὺ σᾶς ἀπεστείλαμε τὸ τελευταῖον μας μήνυμα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἔχουν ἐπέλθει ἀλλαγαι μὲ εὐρείας συνεπείας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑποχρεωμένη ἀπὸ τὴν κλήσιν της νὰ παράσχη πνευματικὰ ἀποθέματα καὶ παραδείγματα ἀρετῆς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συμπεριφορὰν (ἢ, ἐναρέτου ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς), εἰς ἓνα κόσμον τόσο ἐπίμονον εἰς τὴν ἀναζήτησιν ἀξιών ζωῆς... Ἄς εἴμεθα λοιπὸν ἄγρυπνοι καὶ θαρραλεοὶ ὡς μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καθὼς κτίζομεν ἐκ νέου τὴν πίστιν μας εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐν τῷ πλαισίῳ ἀναζητήσεως μιᾶς νέας παγκοσμίου τάξεως»¹⁶ !...

*** * ***

ΟΙ ΟΛΙΓΕΣ αὐτὲς μαρτυρίες εἶναι ἀρκούντως ἱκανὲς νὰ ἀποδείξουν τὸ **πατερναλιστικὸ σύνδρομο** τοῦ «Π.Σ.Ε.», ἐφ' ὅσον ἀναντιρρήτως ἔχουν ἐκκλησιολογικὸ βάρος, ἢ δὲ ὀρθόδοξος κριτικὴ τῶν Ἀντιοικουμενιστῶν ἐστιάζεται κυρίως στὸ σημεῖο αὐτό, ὅταν ὑποστηρίξη, ὅτι ἡ **Οἰκουμενικὴ Κίνησις** ἀποτελεῖ μίαν **ἐκκλησιολογικὴ αἵρεσι**.

5. ΤΟ ΘΕΜΑ, στὸ ὁποῖο συνεχῶς ἐπανερχόμεθα, εἶναι ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἐταῖροι τοῦ «Π.Σ.Ε.» ἀμαρτάνουν βαρύτατα, διότι – ἐκτὸς τῶν ἄλλων – συμμετέχοντες, συμπροσευχόμενοι, συνεργαζόμενοι καὶ συνυπογράφωντες, βοηθοῦν τὸν ὁμοσπονδιακὸ

ὄργανισμὸ τῆς Γενεῦης νὰ καλλιεργῇ τὴν συνειδήσί του ὡς «*Οἰκου-
μενικῆς Ἐκκλησίας*» καὶ τὴν τάσι του νὰ προβάλλεται ὡς ὀρατὴ
ἔκφρασις τῆς Unae Sanctae.

Ἐλλοις λέξεσι· τὸ βαρύτατο ἐκκλησιολογικὸ ἀμάρτημα τῶν
ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν* ἐντοπίζεται – ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἐπανα-
λαμβάνομε – ὄχι στὸ ἂν ἀναγνωρίζουν τὸ «Π.Σ.Ε.» ὡς *ὑπερεκκλησία*,
ἀλλὰ στὸ ὅτι συμβάλλουν οὐσιαστικὰ στὸ νὰ σκέπτεται καὶ δραστη-
ριοποιῆται τοῦτο ὡς διαθέτον κῦρος *ὑπερεκκλησίας*.

Ἄρα γε, εἶναι τόσοσιν δύσκολο νὰ κατανοήσουν οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκου-
μενισταὶ* τὴν τραγικότητα καὶ ἐκκλησιολογικὴ σημασία τῆς ἐκχωρήσεως
ἐκ μέρους των στὸν παν-ομολογιακὸ Σύλλογο τῆς Γενεῦης δικαιο-
μάτων, τὰ ὅποια ἀνήκουν **ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον** στὴν χαρισματικὴ
ἐξουσία καὶ πληρότητα τῆς Μιάς, Ἁγίας..., δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας;

Ματαίως λοιπόν, οἱ βετεράνοι ὀρθό-
δοξοι *Οἰκουμενισταὶ* δηλώνουν ἐμφαν-
τικὰ, ὅτι «οἱ ὀρθόδοξοι οὐδέποτε θὰ
ἀναγνωρίσουν τὸ ΠΣΕ ὡς ἓνα ἐκκλησια-
στικὸ σῶμα, μὲ γνωρίσματα τῆς *Unae
Sanctae*»¹⁷.

Ματαίως ἐπίσης, οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταὶ* διατυπώνουν «σειρὰ
ὀλόκληρη αἰτημάτων (*Desiderata*), γιὰ μιὰ λυσιτελέστερη καὶ πλέον
καρποφόρο συμμετοχὴ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» στὸ «Π.Σ.Ε.»¹⁸.

Ματαίως, τέλος, παραπέμπουν στὶς «θετικὲς καὶ χρήσιμες ὑπηρεσίες
τὶς ὁποῖες προσέφερε καὶ προσφέρει» τὸ «Π.Σ.Ε.» σὲ κοινωνικο-
φιλανθρωπικὸ ἐπίπεδο «πρὸς τὶς Ἐκκλησίες μέλη του»¹⁸.

Καὶ ὑπογραμμίζομε τὸ ματαίως, διότι ὅλα τὰ ἀνωτέρω δὲν εἶναι
δυνατὸν νὰ ἀποτρέψουν τὴν καθαρῶς θεολογικὴ/ἐκκλησιολογικὴ
ἀποτίμησι τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως* (καὶ τοῦ «Π.Σ.Ε.»), ἡ ὁποία ἀπο-
τελεῖ καθ' ἑαυτὴν

«μία τραγική άλλοτρίωση του γεγονότος της Ἐκκλησίας»¹⁹.

Ἡ σθεναρὰ στάσις τοῦ ἀειμνήστου π. Ἰουστίνου Πόποβιτς εἶναι ὀδηγητικὴ καὶ τὰ γεγονότα ὑπογραμμίζουν τὴν ἀδήριτο ἀνάγκη καὶ **«τὸ καθήκον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως ἀποχωρήσῃ ἐκ τοῦ ΠΣΕ»²⁰.**

* * *

ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΜΕ, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι *Οἰκουμενισταὶ* ἀμαρτάνουν βαρύτατα,

– διότι αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονὸς τῆς συμμετοχῆς σὲ ἓναν ἀνθρωποπαγῆ ὁμοσπονδιακὸ ὄργανισμὸ ἀποτελεῖ *de facto* ἀναίρεσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, ἀλλοίωσι καὶ παραφθορὰ τῆς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας·

– διότι μὲ τὴν συμμετοχὴ τους στὸ «Π.Σ.Ε.» μειώνουν ὑπέρμετρα τὸ κῦρος τῆς Μιᾶς (καὶ Μοναδικῆς) Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δεχόμενοι *«ὑπὸ μορφήν ἐπαιτείας ἐτησίαν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἐκ μέρους τοῦ προτεσταντικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν»²¹* καὶ δεσμευόμενοι ποικιλοτρόπως ὡς *«ὀργανικὰ μέλη»* μιᾶς ἀλυσίδος ἑτεροδόξων Κοινοτήτων, ἐκ τῶν ὁποίων *«ἢ κάθε μία (εἶναι) πνευματικὸς θάνατος»²²*.

– διότι συμβάλλουν ἀνεπιτρέπτως στὴν πραγμάτωσι τῶν συγκρητιστικῶν ὀνείρων τοῦ «Π.Σ.Ε.» σὲ διαχριστιανικὸ καὶ διαθρησκευτικὸ ἐπίπεδο, ἐφ' ὅσον ἔχει ὁμολογηθῆ, ὅτι καταβάλλονται

«προσπάθειες ὠρισμένων τριτοκοσμικῶν κυρίως θεολόγων νὰ διευρύνουν τὸν σκοπὸ τοῦ Π.Σ.Ε. ἐγκολπώνοντας καὶ ἄλλα θρησκευτά, μὲ τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι “ὁ ὅρος οἰκουμένη ὑποδηλώνει ὀλόκληρη τὴν κατοικημένη ὑφήλιο καὶ ὄχι μόνον τὸ χριστιανικὸ τῆς τμῆμα”»²³

– διότι, τέλος, ἐπιβεβαιώνεται πλήρως ἡ ὀρθοτάτη διαπίστωσις, ὅτι ἡ *Οἰκουμενικὴ Κίνησις*, ὡς ἦτο ἄλλωστε ἐπόμενον,

«πρὸ πολλοῦ ἐξεφυλίσθη καὶ κατατείνει εἰς ἓν εἶδος πανθησκείας»²¹.

* * *

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ ἀπευθύνουμε καὶ πάλι τὸ ἀγωνιῶδες καὶ φιλάδελφο ἐρώτημα πρὸς τοὺς ἐξ ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστάς*:

«*Quo Vadite orthodoxi Oecumenisti?*»

Ποῦ πηγαίνετε, ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί;

(*) Περιοδ. «*Ἅγιος Κυπριανός*», ἀριθ. 267-268/Ἰούλιος-Ἰοκτώβριος 1995, σελ. 67-72· Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ Ἀγιοκυπριανίτου, Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις..., *Σειρὰ Β΄-2*, Συμβολὴ στὴν Ἀντι-οικουμενιστικὴ Θεολογία, σελ. 99-111, Ἀθήνα 1997.

1. Ἐφημερ. «*Ὁρθόδοξος Τύπος*», ἀριθ. 144/15.6.1971, σελ. 4, οἱ ἀραιώσεις τοῦ κειμένου.
2. Στὴν Συνέλευσι τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ «Π.Σ.Ε.» εἰς Ἐνούγκου τῆς Νιγηρίας/12-21.1.1965. Βλ. **Βασιλείου Θ. Σταυρίδου**, *Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, σελ. 150 καὶ 157, ἐκδόσεις «Π.Ι.Π.Μ.» Ἀνάλεκτα Βλατάδων-47, Θεσσαλονίκη 1984.
3. Ἔχομε ὑπ' ὄψι μας σχετικὲς διηγήσεις ἐπιζώντων Σέρβων πνευματικῶν τέκνων τοῦ π. Ἰουστίνου.
 - Βλ. καὶ **Τάσου Μιχαλά**, «*10 μέρες μὲ τοὺς ὀρθόδοξους Σέρβους*», σελ. 37, ἐκδ. «Ἐπτάλοφος», Ἀθήνα 1983, ὅπου γίνεται ἀναφορὰ στοῦ γεγονότος, χωρὶς νὰ ἀναφέρωνται τὰ αἷτια.
 - Τὸ ὀρθόδοξο φρόνημα τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς ἐναντι τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ*, τὸν ὁποῖον ἐχαρακτήριζε ἀνεπιφυλάκτως ὡς «*Παναίρεσις*», ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴν Πατερικὴ Στάσι τοῦ Σέρβου Ἐπισκόπου Ράσκας καὶ Πριζρένης κ. Ἀρτεμίου, πνευματικοῦ ἀναστήματος τοῦ π. Ἰουστίνου: σὲ πρόσφατο «*Υπόμνημά*» του πρὸς τὴν Σύνοδο τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, μὲ τίτλο «*Ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν*», ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος κ. Ἀρτέμιος ἐξηγεῖ, γιὰτὶ ἐπιβάλλεται ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ «Π.Σ.Ε.»

(βλ. ελληνική μετάφρασι στο περιοδ. «**Ορθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 17-18/ Ἰούλιος-Δεκέμβριος 1995, σελ. 53-64).

4. **Πρεσβυτέρου Βασιλείου Βολουδάκη**, «*Μπροστὰ στὸν τάφο τοῦ π. Ἰουστίνου*», ἐφημερ. «**Ορθόδοξος Τύπος**», ἀριθ. 356/11.5.1979, σελ. 2, ὑπογραμ. ἡμέτ.
5. **Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου**, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, «*Ἐπιμνημόσυνος Λόγος στὸν μακαριστὸ πατέρα Ἰουστίνου Πόποβιτς κατὰ τὸ 40ῆμερο Μνημόσυνό του*», περιοδ. «**Ὁ Ὁσιος Γρηγόριος**», ἀριθ. 5/1980, σελ. 45-47, ὑπογραμ. ἡμέτ.
6. Ὑπενθυμίζομε, ὅτι ὁ ἀείμνηστος π. Ἰουστίνος σὲ ἱστορικὸ Ὑπόμνημά του πρὸς τὴν Σερβικὴ Σύνοδο (13/26.11.1974) **χαρακτηρίζει** τὸ «Π.Σ.Ε.» ὡς αἰρετικὸ, οὐμανιστικὸ, ἀνθρωποπαγῆ καὶ ἀνθρωπολατρικὸ σύλλογο, **θεωρεῖ** τὴν στάσι τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῆς *Ὀικουμενικῆς Κινήσεως* καὶ τοῦ «Π.Σ.Ε.» ὡς οἰκτρῶς καὶ φρικωδῶς ἀντιαγιοπαραδοσιακῆ, ποὺ ἐξευτελεῖ διουλικῶς τὴν Ἁγία Ἐκκλησία καὶ τέλος, **ὑπογραμμίζει ἐντόνως**, ὅτι ἡ ἀπόφασις (πανορθόδοξος!) νὰ ἀποτελῆ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀργανικὸ μέλος τοῦ «Π.Σ.Ε.» εἶναι ἀποκαλυπτικῶς φρικαλέα κατὰ τὴν ἀνορθοδοξία καὶ ἀντιορθοδοξία τῆς, εἶναι ταπεινώσις τερατώδης καὶ ἀνήκουστος προδοσία!

(Βλ. τὸ πλήρες κείμενο τοῦ Ὑπομνήματος στοὺς περιοδ. «**Κοινωνία**», Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1975, σελ. 95-101· ἐπίσης στὴν ἐφημερ. «**Ορθόδοξος Τύπος**», ἀριθ. 235/1.6.1975 καὶ στοὺς περιοδ. «**Ορθόδοξος Ἐνστάσις καὶ Μαρτυρία**», ἀριθ. 18-21/Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1990, σελ. 166-173)

7. **Καθηγητοῦ π. Ἐμμανουὴλ Κλάψη**, «*“Τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις”/ Ἱεραποστολικὲς ἐπιπτώσεις τῆς Ζ΄ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ΠΣΕ*», στὸν συλλογικὸ τόμο **Γ. Ν. Λαιμοπούλου**, Ἡ Ζ΄ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν-Καμπέρρα, Φεβρουάριος 1991 - Χρονικὸ, Κείμενα, Ἁξιολογίαι, σελ. 247, ἐκδόσεις «Τέρτιος», Κατερίνη 1991.

8. **Β. Θ. Σταυρίδου**, *Ἱστορία τῆς Ὀικουμενικῆς Κινήσεως*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 113.
 - Ἀξίον ἰδιαίτερα προσοχῆς εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι καὶ οἱ ὀλίγοι μετασχόντες ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι, «*ἐκλεγέντες τὴν τελευταίαν στιγμήν*» καὶ «*ἐπειδὴ δὲν ἐγγώριζον κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅτι θὰ ἐψήφίζον τὸ πρῶτον καταστατικόν*» τοῦ «Π.Σ.Ε.», τὸ ὁποῖο παρουσίαζε «*μίαν κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν Jure profano, σύμφωνον πρὸς τὸ 66 ἄρθρον τοῦ Ἑλβετικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος*», «*προεκλήθη ζήτημα*» καὶ «*διάστασις*» καὶ τέλος «*ὑπεβλήθησαν χωρισταὶ ἐκθέσεις εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον (τῆς Ἑλλάδος) καὶ προεκλήθη συγγραφικὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας!*»

(Βλ. **Γερασίμου Ἰ. Κονιδάρη**, «*Ἄμστερνταμ/Amsterdam*», λήμμα στὴν «Θ.Η.Ε.», τ. 2, στλ. 395-396, Ἀθῆναι 1963)

9. **Β. Θ. Σταυρίδου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 111-112.
 - Σημειωτέον, ὅτι στοὺς Ἄμστερνταμ ὁ Ὁλλανδὸς Γενικὸς Γραμματεὺς Βίσσερ Τοῦφτ (Visser t' Hoof) ἐδήλωσε, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά, ἐκφράζοντα τὴν αὐτοσυνειδησία τοῦ «Π.Σ.Ε.» ἐν τῇ γενέσει του:

«**1) οἰκοδομοῦμεν ἓνα τύπον διεκκλησιαστικῆς κοινότητος, δι' ὃν δὲν ὑπάρχει ὑπόδειγμα προηγούμενον εἰς τὴν Ἐκκλ. Ἱστορίαν· 2) τὸ Ὀικουμενικὸν Συμβούλιον, μὴ ὑποκαθιστὸν τὰς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ πρὸ παντὸς κοινωνίαν (Gemeinschaft), ἡ ὁποία πειράται νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐνότητα ἐν Χριστῷ τῶν 147 Ἐκκλησιῶν (σ. ἡμ. αἱ ὁποῖαι συμμετέσχον εἰς**

τὴν Α΄ Γ. Σ.), μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ ἱστορική Ἁγία Ὁρθόδοξος καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι» 3) ...ὁ μοναδικὸς σκοπός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄξιος τῆς προσοχῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶναι ἡ φανέρωσις (manifestation) τῆς μίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας».

(Βλ. Γ. Ἰ. Κονιδάρη, ἔνθ' ἄνωτ., ὑπογραμ. ἡμέτ.)

10. Ἰωάννου Καρμίρη, *Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Διαλόγῳ μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν*, σελ. 79-80, ὑπογραμ. ἡμέτ., παρὰ Β. Θ. Σταυρίδη, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 204.
 - Πρβλ. Νικολάου Ἀ. Ματσούκα, *Οἰκουμενικὴ Κίνησις/Ἱστορία-Θεολογία*, σελ. 278, ὑποσημ. 67, ἐκδόσεις «Π. Πουρναρᾶ», Φιλοσοφικὴ καὶ Θεολογικὴ Βιβλιοθήκη Ἀριθ. 4, Θεσσαλονίκη 1991.
 - Βλ. ἐπίσης: Βασιλείου Σταυρίδου, «Ἡ ὀρθόδοξος συνεργασία εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν», περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 205/1.3.1979, σελ. 14.
11. Περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 519/30.6.1995, σελ. 24.
 - Ἡ «Συνάντησις» ἔγινε κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὸ «Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» στὸ Σαμπεζὺ τῆς Γενεύης καὶ συμμετείχαν ὀρθόδοξοι, Ἀντιχαλκηδόνιοι καὶ ἀνώτερα στελέχη τοῦ Συμβουλίου (19-24.6.1995).
 - Βλ. ἐκτενῆ ἀναφορὰ καὶ στὸ περιοδ. «Ἐνημέρωσις», ΙΑ-1995/7-8, σελ. 3-5: «Ἡ μελλοντικὴ πορεία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν θέμα Συσκέψεως τῆς Ἡγεσίας του μὲ Ὁρθοδόξους καὶ Ἀρχαίους Ἀνατολικούς» καὶ σελ. 10-12: «Ὁρθόδοξοι καὶ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν - Ἡ διαφορὰ μετὰξὺ ὑπεύθυνης κριτικῆς καὶ κακοήθους παραπληροφορήσεως» [«Σχόλιο» τοῦ Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση] (ἀνεδημοσιεύθη στὴν ἔφημερ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἀριθ. 401/1-16.9.1995, σελ. 10).
 - Βλ. ἐπίσης τὸ σχετικὸ «Ἀπαντητικὸν σχόλιον τοῦ κ. Νικολάου Ψαρουδάκη» στὴν ἔφημερ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 1144/13.10.1995, σελ. 1 καὶ 3, ἀριθ. 1145/20.10.1995, σελ. 1 καὶ 3.
 - Μὴ συμφωνοῦντες βεβαίως μὲ τὸ «Σχόλιο» τοῦ π. Γ. Τσέτση καὶ τοὺς βαρυτάτους χαρακτηρισμοῦς του γιὰ ὄσους ἀντιδρῶν στὸν Οἰκουμενισμό, εἶναι ἀδύνατον νὰ συμφωνήσουμε καὶ μὲ τὸ «Ἀπαντητικὸν σχόλιον» τοῦ κ. Ν. Ψαρουδάκη, τὸ ὁποῖο ἐκφράζει ἓνα καθαρῶς θεμελιοκρατικὸ/φουνταμενταλιστικὸ ἦθος κατὰ τύπον καὶ οὐσίαν.
12. Περιοδ. «Ἐνημέρωσις», ΙΑ-1995/9, σελ. 2: «Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν-Ἡ 46ῃ Τακτικῇ Συνεδρίᾳ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς».
13. Χρήστου Γιανναρᾶ, *Ἀλήθεια καὶ Ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας*, ἐκδόσεις «Γρηγόρη», Ἀθήνα 1977, σελ. 206, Κεφάλαιον Τέταρτον, Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητος σήμερα, «§ 10. Ἡ ὁμοσπονδιακὴ ἐνότητα», ὑπογραμ. ἡμέτ.
14. Περιοδ. «One World», No 168/August-September 1991, p. 17: «A mirror of diversity - A conversation with Emilio Castro», ὑπογραμ. ἡμέτ.
15. Περιοδ. «Ecumenical Press Service», No 10/93.04.15: «Pentecost Message from the WCC».
16. Περιοδ. «Ecumenical Press Service», No 9/94.04.36: «Pentecost Message from the WCC Presidents».
17. Περιοδ. «Ἐνημέρωσις», ΙΑ-1995/7-8, σελ. 4.
 - Ἡ δήλωσις αὕτῃ ἀνήκει στὸν μητροπολίτη Περγάμου κ. Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος ὠμίλησε στὴν προαναφερθεῖσα Σύσκεψι τῆς Γενεύης (βλ. ὑποσημ. 11), μὲ θέμα

«Ἡ αὐτοκατανόηση τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση».

18. **Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση**, «Ὀρθόδοξοι καὶ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν - Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ὑπεύθυνης κριτικῆς καὶ κακοήθους παραπληροφορήσεως», περιοδ. «Ἐνημέρωσις», ΙΑ-1995/7-8, σελ. 10-12.
19. **Χρήστου Γιανναρά**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 216.
20. **Β. Θ. Σταυρίδου**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 203.
 - Βλ. ἐπίσης, περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 205/1.3.1979, σελ. 13.
21. **Ἀρχιμανδρίτου Σπυρίδωνος Μπιλάλη**, Ὀρθοδοξία καὶ Παπισμός, Τόμος Α΄. Κριτικὴ τοῦ Παπισμοῦ, σελ. 376 καὶ 377, ἐκδόσεις «Ὀρθοδόξου Τύπου», Ἀθήναι 1969.
22. **Ἀρχιμανδρίτου Ἰουστίνου Πόποβιτς**, «Ἐπόμνημα...» (βλ. ὑποσημ. 6).
23. Περιοδ. «Ἐνημέρωσις», Θ-1993/5, σελ. 8, ὑπογραμ. ἡμέτ.: «*Μία Ὀρθόδοξη Ἐνδοσκόπηση τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως Σήμερα*»: Θέμα ὁμιλίας στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων εἰς Μνήμην Γεωργίου Φλωρόφσκυ» (τὸ θέμα αὐτὸ διεπραγματεύθη, ὡς ὁ κύριος ὁμιλητὴς, ὁ Μ. Π. Γεώργιος Τσέτσης στὴν Βοστώνη τὸν Μάιο τοῦ 1993).